çamur'dan kardeş manzaraları:
YELDA REYNAUD VE MUSTAFA UĞURLU

Derviş Zaim'in, Venedik yollarına düşmüş son filmi *Çamur*'u bu ay içerisinde izleme fırsatı bulacağız. Filmde iki kardeşi canlandıran Yelda Reynaud ve Mustafa Uğurlu ile *Çamur*, geçmiş çalışmalar ve Türk sineması üzerine keyifli bir sohbet gerçekleştirdik.

SÖYLEŞİ SELİN GÜREL, YAMAÇ OKUR
FOTOĞRAF MUAMMER YANMAZ

Mustafa Altıoklar filmlerinde canlandırdığı karakterler ile kendinden sıkça söz ettiren Mustafa Uğurlu ve *Yara* filmindeki olağanüstü oyunculuğu ile zihinlerimize kazınan Yelda Reynaud, Derviş Zaim'in son filminde buluştular. Uğurlu ve Reynaud'nun önceki filmlerinden çok farklı karakterleri canlandırdıkları *Çamur*, her iki oyuncunun da sinemada değişik ufuklara açılmasına olanak sağlamış...

İlk defa Derviş Zaim'le çalıştınız, bu çalışmadan ne gibi deneyimler elde ettiniz?

M.U.: Derviş'le tanışıyorduk, fakat ortak bir çalışmamız olmamıştı. Onunla çalışmak istiyordum, çünkü bence Derviş Zaim Türkiye'nin sayılı yönetmenlerinden bir tanesi. İşini ciddiye alan, ne anlatmak istediğini bilen bir insan. O yorucu çekim ortamındaki sakin havası, insana iyme kazandırıyor. Onun, oyuncularına güvenen bir yönetmen olduğunu anlıyorsunuz. Bu bakımdan, onunla çalışmak benim için bir şanstı.

Y.R.: Derviş, çekim esnasında beni özgür bırakıtı, ama çalışma şekli bana biraz tuhaf geldi. Bir sahne otuz kez çekiliyordu ki ben buna hiç alışık değilim. Bazen aynı yoğunluğu otuz kez yaşamaya çalışmak ağır geliyordu.

M.U.: Ayrıca filmde bir dil sorunu da vardı. Diğer oyuncuların, Kıbrıs aksanıyla konuşmak gibi bir dertleri vardı. Neyse ki bu durum benim için geçerli değildi, çünkü filmin sonuna kadar konuşamayan bir adamı oynuyordum. *(Kahkahalar)*

Çamur'da çalışmaya nasıl karar verdiniz? Ekibe nasıl dahil oldunuz?

M.U.: Derviş bana senaryoyu verdi ve rol hakkındaki fikrimi sordu. Kabul ettim, çünkü özgün bir hikâyeydi ve güzel bir roldü. Grup, kaliteli oyunculardan oluşuyordu.

Y.R.: Ben Fransa'da *Tabutta Röyaşata*'yı izledikten sonra Derviş'e bir faks çektim. Filmini çok beğendiğimi ve kendisiyle bir gün mutlaka çalışmak istediğimi anlatan bir fakstı bu. Geçen yıl İstanbul Film Festivali'nde her ikimiz de jüri üyesiydik, işte o ara bana senaryoyu verdi. Açıkçası *Filler ve Çimen*'i çok beğenmemiştim ve *Çamur*'un ona benzemeyeceğini umuyordum. Senaryoyu okudum ve beğendim. Derviş, senaryonun bana göre zayıf noktaları konusundaki yorumlarımı da kabul etti ki senaryoya bir oyuncu olarak katkıda bulunmak benim için önemliydi.

Filmde canlandırdığınız karakter nasıl bir kişiliğe sahip, bu karakterle diğer filmlerde canlandırdığınız karakterler arasında nasıl bir bağlantı var?

M.U.: *Çamur*'da canlandırdığım karakter, daha önceki karakterlerden farklıydı ve bu benim için önemliydi. İçine kapanık, egoist, kız kardeşiyle küçük bir dünyası olan bir adamı canlandırıyorum *Çamur*'da. Bu adamın ve diğer karakterlerin çok iyi alt metinleri vardı, zaten hikâyenin oluşmasına da bu alt metin çok yardımcı oldu. Bu yüzden alt metni çok sağlam olan bir senaryo benim için.

Y.R.: Filmde canlandırdığım karakter tuhaf bir karakter. Abisini seven ve ona tüm hayatını adamış olan biri, suni döllenme uzmanlığı yapıyor ▷

Mustafa Uğu ve Yelda Reyn *Çamur* filmin daha öncekil farklı tipte karakterleri canlandırıyor

ki suni döllenme mevzusu bu filmde önemli bir yer tutuyor. Rolüme hazırlanmak için, Fransa'da suni döllenme uzmanı olan bir arkadaşımdan yardım aldım. Beni hastanelere götürdü ve ben o dünyaya hayran kaldım. Çok farklı ve tutkulu bir dünya. Çekim sırasında da kendimi bir hayli kaptırmıştım, hiç elim titremedi kesip biçerken.

Çamur'un çekim sürecinde diğer oyuncularla nasıl bir uyum içindeydiniz?

M.U.: Diğer oyuncularla aramız gayet iyiydi, hiçbir sorun yoktu. Fakat kabul etmek gerekir ki, sıkıcı ve yorucu bir çalışmaydı. İkinci askerliğimi yaptım diyebilirim. Sabah 5:30'da kalkıyorduk ve sete gidiyorduk. Set alanı da uçsuz bucaksız bir çöl gibiydi. Çok zor koşullar altında çalıştık, ama samimi bir ortam vardı. Yönetmenle arkadaş gibiydik. Tabii biz o koşullar altında çalışacağımızı bilerek gittik ve çok fazla

Zor koşullar altında, yorucu bir tempoda çalışan oyuncular farklı bir tecrübe kazanmışlar

şikayet etme hakkını görmüyorum kendimde, çünkü birçok film o şekilde çekiliyor.

Y.R.: Benim için çok keyifliydi, birçok arkadaş edindim. İyi bir şey ortaya çıkacak mı bilmiyoruz henüz, ama o kadar büyük oyuncularla çalışmak çok şey kazandırdı bana.

(Bu soru Yelda Reynaud'a) ***Yara bir yol filmi, ama aynı zamanda derin bir psikolojik dramı da gözler önüne seriyor. Canlandırdığınız Hülya karakteri, tüm film boyunca, biri bitmeden diğeri başlayan ağır buhranlar geçiriyor ve her seferinde daha da dibe çekiliyor. İlk oyunculuk deneyiminizde böyle canlandırılması zor bir karakter seçmeniz, sinemaya bir tür meydan okuma olarak değerlendirilebilir mi?***

Y.R.: Hayır. Çok açık konuşacağım. Okuldan çıkmışsınız, bir rol teklifi geliyor ve cebinizde beş kuruş yok, hayır mı diyeceksiniz? Bu kadar basit. Ben bir star değilim, Al Pacino ya da Sharon Stone değilim. Elimde bir seçim olanağı yok. Ayrıca rol o kadar güzeldi ki, zaten hayır diyen aptal demektir. Bir de Yılmaz Arslan oyuncuları yönetme konusunda, ender bir yeteneğe sahip. Filmde akıl hastalarını oynayan insanların, oyunculuk deneyimleri yoktu. Amerika'da çıkan eleştirilerde ise, o figüranlar gerçekten akıl hastası sanılmıştı.

Hülya, tüm film boyunca inişler çıkışlar yaşayan ve bir türlü aradığı dengeyi bulamayan bir karakter. Peki siz Hülya'dan ne derece etkilendiniz? Ondan sonra hayatınızda neler değişti?

Y.R.: Hiçbir zorluk çekmedim, çünkü bana göre bir oyuncu kendini kaptırmamalı. Hülya karakterine hazırlanırken de, ünlü sosyolog Goffman'ın 70'li yıllarda yazdığı 'Assignment' adlı eserini okudum ve çok faydası oldu. İnsanların, diğer insanlar tarafından nasıl aşağılandıklarını ve yavaş yavaş kişiliklerini nasıl kaybettiklerini anlama fırsatı buldum.

Yara ile Çamur arasında uzun bir zaman dilimi var. Yara ile ödül almış bir oyuncu olarak, niçin daha sonra farklı bir projede yer almadınız?

Y.R.: Türkiye'de ödül almak, yurt dışında çalışma fırsatı yaratmıyor. Antalya, ne yazık ki Fransa için pek bir anlam ifade etmiyor. Tabii buraya yerleşip, çalışmaya devam edebilirdim, ama farklı bir şey istedim ben hayatımda. Dizilere girmek istemedim, çok fazla sinema filmi de çekilmiyordu, bir de Türkçe'min de yeterli olduğunu düşünmüyordum. Belli bir aksanım vardı, ben de gidip aksanımın sorun yaratmayacağı bir yerde çalıştım. Zaten ödül almama rağmen, bir teklif de gelmedi Türkiye'den.

M.U.: Maalesef burada ödül alan insanlar, bir şekilde cezalandırılıyor. Böyle bir gerçek var. Başka gözle bakılmaya başlanıyor. 'Uzak duralım' mantığı, herkes için geçerli olmasa da, her zaman mevcut.

(Bu soru Mustafa Uğurlu'ya) ***Ağır Roman ve Asansör'deki rol seçimleriniz, Sır Çocukları ve Kolay Para'da olduğundan bir hayli farklı. Arka arkaya izleyicinin antipatisini toplayacak karakterler canlandırdıktan sonra, bir palyaçonun ilk durak yeriniz olmasının nedeni, bir tür soluklanma mı, yoksa karakter oyuncusu olma korkusu muydu?***

M.U.: *Ağır Roman*'ın daha kurgusu bitmeden, benzer karakterleri canlandırmam için teklifler gelmeye başlamıştı. Açıkçası, yeni bir Erol Taş olmak istemiyordum. O kendi başına bir ilahtı ve öyle de kaldı. Yeniden kötü adamlar yaratma gibi bir çaba hissettim ve bu ne oyuncu kişiliğime ne de fiziksel karakterime uygun olan bir şey değil. Ben zaten tiyatroda değişik karakterler oynuyorum ve sinemada da böyle klişeleşmiş bir karakteri oynamak çok kolay bir yol olurdu. Önemli olan, bir oyuncu olarak, renkleri farklı karakterler canlandırmak. Ben bir insanı oynamak istiyordum, ama onlar altı çizilmiş bir karakteri görmek istediler. Dizilerde yer almayışımın nedenlerinden bir tanesi de bu. Bir rolün adamı olmak iyi bir şey değil.

Peki tiyatro kökenli oyuncular olmak sizlere neler kazandırdı?

M.U.: Bana göre oyuncu oyuncudur. Tiyatro ya da sinema oyuncusu olmak çok fazla fark yaratmıyor, çünkü oyunculuğun kökeni hep aynı yoldan çıkılarak oluşturuluyor. Belki teknik açıdan farklılıklar olabilir. Belki de sinema çok daha zor, çünkü özgürlüğünüz kısıtlanıyor. İşin içine kadraj giriyor. Bir yerde konuşmaya başlıyorsunuz, ama o ara kadrajın dışına çıkmış olabiliyorsunuz ve çekim kesiliyor. Bu yüzden sinema, daha uyanık ve zeki olmanızı gerektiren bir alan bence.

Y.R.: Tiyatroda öğrendikleriniz, sinemada çok işe yarıyor. Tiyatroda çok büyük bir disiplin var, nasıl hareket edeceğiniz çok iyi öğretiliyor. Eğitimsiz bir oyuncu bunu yapamaz. Ben amatör-

lere karşı değilim, tam tersine sinemada var olmaları gerektiğine inanıyorum. Mesela Bresson'un bütün oyuncuları amatördür ve çok iyi filmler ortaya çıkmıştır. Zaten ben tiyatroya, tiyatro sevgim olduğu için başlamadım. İlk kez 19 yaşında bir oyun izledim, yani tiyatroya başladıktan sonra. Bu durum, birçok insana komik geliyor, ama olaylar o şekilde gelişti. Sinemada hayran olduğum bütün oyuncular, tiyatro kökenliydi. Bunu fark edince, iyi bir sinema oyuncusu olmanın yolunun, iyi bir tiyatro oyuncusu olmaktan geçtiğini anladım. Bu yüzden tiyatroya başladım ve sonradan çok büyük bir tiyatro tutkusu doğdu içimde.

Bir oyuncu olarak, rol alacağınız filmleri seçerken kıstaslarınız neler?

M.U.: Benim için, daha önce de bahsettiğim şablonun dışına çıkmak önemli, bir de beni çok heyecanlandırması gerekiyor. Oynanmamış duyguları aktarabilme şansına sahipsiniz, onun için bu tür fırsatları değerlendirmek çok daha akılcı geliyor bana.

Y.R.: Peki Martin Scorsese karşına çıkıp, sana tıpkı *Ağır Roman*'daki gibi bir rol teklif etse, hayır mı dersin?

M.U.: Dememe. *(Kahkahalar)* Çünkü onun dünyasındaki kötü karakter çok daha farklıdır ve böyle bir teklif beni çok heyecanlandırır herhalde. Ayrıca, yönetmene duyulan güven de çok önemli. Sonuçta, film onun dünyasını yansıtıyor. Siz ancak, karakterinizi yapılan resme uydurarak, iyi bir şekilde canlandırabilirsiniz. Karakterleri, ben bir resimdeki renkler olarak görüyorum. Hem kendinizi diğer renklere uydurmak, hem de o resimde parıldamak... İşte ben böyle bir oyuncu olmak isterim. Son yıllarda sinemamızda, popüler kültürün etkileri bir hayli hissediliyor maalesef. Artık hikâye düşünülmeden, insanlar düşünülüyor.

Y.R.: Sinema tıpkı edebiyat gibi. Edebiyatta, dünyanın tüm hikâyeleri anlatılmıştır. 'Madam Bovary' çok basit bir hikâye gibi görünür. Kocasını aldatan bir kadın, birçok kez anlatılmış ve daha sonra da anlatılacak bir hikâye. Burada yönetmenin hikâyeyi yorumlama tarzı önemli, stili önemli. Zaten bir yönetmenin bir stili yoksa, beş para etmez o yönetmen. Mesela kötü bir adam, Woody Allen'da farklıdır, Cronenberg'de farklıdır. Önemli olan sevdiğin ve güvendiğin bir yönetmenle çalışmak, benim için senaryo da pek önemli değil. Tiyatroda sahneyi değiştirebilirsin ve yönetmen kalkıp seni durdurmaz, ışık düşer, ama devam edersin. Tiyatroda biz kralız, ama sinemada yönetmen imparator.

M.U.: Onun için de bir yönetmenin çizgisi olması çok önemli, güven çok önemli.

Peki şu anda hangi yönetmenler size o güveni sağlıyor?

M.U.: Sinemamızda çok güzel şeyler de yapıldı, ama bence Türk sineması çok bireysel. Sanata yapılan yatırım çok az. Dolayısıyla kişilerin zaafa düşme olasılıkları da artıyor. Çok idealist insanlarla başlıyorsunuz bir işe ve 15. günde her şey bir fiyaskoya dönüşebiliyor. İyi niyetli davranışlar suistimal edilebiliyor. Bir yönetmenin idealist düşünmesi gerekirken, filmi nasıl pazarlayacağı konusunda da düşünmek zorunda kalması, konsantresini de bozuyor ve o kişi bir yapımcı gibi düşünmeye başlıyor. Sinemamızın en büyük sorunlarından bir tanesi bu. İşte bundan mümkün olduğu kadar kaçan insanlarla birlikte çalışmak, daha fazla tercih ediliyor.

Y.R.: Burada çok yetenekli insanlar var, ama kendilerini ifade edebilecek olanaklara sahip değiller. Türkiye'de sinema için bir fon yaratılmıyor ve ben bu konuda çok kızgınım. 50000 $ ile bir film çekiliyor, bu filmin Cannes'da yer alma şansı nedir ki? Yok denecek kadar az. Belki Nuri Bilge Ceylan bunu başardı, ama kaç sene sonra? Filmlerimiz, hep yan bölümlerde gösteriliyor, yazık değil mi? Bu kadar güzel ve inanılmaz bir kültüre sahip olan bir ülkeye yazık. Burada sanatçı olmak da kötü bir damga haline gelmiş, mankenlere sanatçı deniliyor. Fransa'da bir oyuncuysanız, hemen saygı gösteriliyor size. Ben istiyorum ki, bir şeyler yapalım ve tarihte kalsın. Tek amacım bu ve böyle projelerde yer almak istiyorum. Çok mu şey istiyorum hayattan?

Türkiye'de mainstream sinema da bir çeşit canlanma devresinde şu anda. O tür sinemaya nasıl bakıyorsunuz?

M.U.: Mesela *Sır Çocukları* amacına ulaşmamış bir film. O film, duyarsız insanların duygularını kıpırdatmak amacıyla yapılmıştı. Filmin gelirleri sokak çocuklarına aktarılacaktı, ama 30000 seyircide kaldı. Bu amaçla yapılan bir film bile seyirci bulamıyor, hem de popüler insanlara yer verildiği halde. Popüler kültürden gelen insanlarla bir şeyler yapmak, doğru bir yol haline geldi. İlk önce Televole'ler ile insanlar popüler hale getiriliyor, sonra projeler kuruluyor. Artık dert anlatılmıyor, bir dert anlatılmıyorsa da orada sanattan bahsedemeyiz. Oysa insanları sorunlarla yüzleştirmek ana kaygı olmalı. Zaten Türkiye'de mainstream sinemada da çok büyük paralar dönmüyor. Sinemada para yok, bizler oyuncu zaaflarını kullanan insanlar tarafından kullanılıyoruz aslında. Onlar da biliyor, güzel bir rol verildiği zaman parayı konuşamayacağımızı. Biz de bilerek giriyoruz bu işe, o yüzden de hiç olmazsa bir şeyler anlatan bir filmde oynayıp bir denge kurmaya çalışıyoruz.

Y.R.: Türkiye'de mainstream sinema çok önemli bence. Sayılarının çok olmasını istiyorum, gişe rekorları kırılsın istiyorum. Türk filmlerinin, seyirci sayısı olarak yabancı filmleri aşmasını arzuluyorum. Belki de biz sanat yönünden bakıyoruz, ama ticari filmler de lazım. Bir de ortada promosyon stratejileri var tabii, reklamlarla Amerika yapımı filmler çok ilerilere gidebiliyor.

M.U.: Çok doğru bir tespit. Bir film çekmek çok fazla para gerektiriyor. Bir fon olmalı, çünkü para olmayınca yelpaze de genişlemiyor. Bütün dünyada sanat olayı, devlet tarafından destek görür.

Bundan sonrası için oyunculuk kariyerinizde nasıl bir yol izlemeyi düşünüyorsunuz? Oyunculukta ulaşmak istediğiniz nokta nedir?

M.U.: Ben, biraz gerçekçi düşünüyorum, hayallerimin önüne geçen bir gerçekçiliğim var benim. Kendimi korumak benim için çok ön planda. Başarı denilen şey, beni rahatlatıyorsa, o çizgiyi devam ettirmek için gerekli ortamı sağlamaya çalışıyorum.

Mustafa Uğurlu *Ağır Roman* ve *Asansör*'de canlandırdığı kötü adam tiplemeleriyle özdeşleştirilmek istemiyor

Y.R.: Benim hayallerim çok büyük. Bence hayaller ne kadar yüksek olursa, o noktaya gelme şansı da o kadar yüksektir.

Bir oyuncu olarak, sinemanın geleceği konusunda ne düşünüyorsunuz?

M.U.: Türkiye, çok bakir bir ülke. Sanki, Hollywood sineması bizden önce bizim filmlerimizi çekecekmiş gibi geliyor, böyle bir endişe var bende. Bizi başkaları anlatacakmış gibi bir hisse kapılıyorum. Şimdi onların elindeki bütün konular tükenmeye başladı, anlatılan şeyler sığ hale geldi ve bunu aşmak için çaba gösteriliyor. Bu bakımdan, bizim gibi ülkeler bakir konumda. Biz tarihimizle hiç yüzleşmedik ki! Her şey tabu halinde. Onların bakış açısıyla çekilen bir filmle, kendi kültürümüzle yoğrulmuş insanların çektikleri bir film arasında fark olmayacak mı?

Bitirmeden önce, Çamur konusunda eklemek istediğiniz bir şey var mı?

M.U.: Çok insani duyguların işlendiği bir film ve bu filmi herkesin ilgiyle izleyeceğine inancım var. Böyle emek verilen bir işin, seyirciyle buluşmasını isterim, seyirciyle buluşamaması beni üzer.